

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 1 » серпня 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБИТРАЖ

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
галузь знань - 29 Міжнародні відносини
спеціальність - 293 Міжнародне право
освітня програма - Міжнародне право
вид дисципліни - за вибором
факультет - юридичний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

31 серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Цибань А.А., к.ю.н., старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол № 14 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін

Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньо-професійної програми перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
«Міжнародне право»

Ліна ФОМІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 31 серпня 2023 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів (другий рівень вищої освіти) спеціальності 293 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» є оволодіння студентами основними теоретичними аспектами правового регулювання порядку розгляду спорів міжнародним комерційним арбітражем, практичними навичками та вміннями визначення компетенції арбітражу щодо розгляду спорів, визначення права, яке повинно застосовуватися арбітражем для вирішення спору, та права, в порядку якого арбітраж розглядає спори.

1.2. Основним завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів відповідних компетентностей:

ЗК-1 знання та розуміння предметної галузі, усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії;

ЗК-2 здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до етичних мотивів та чинного законодавства;

ЗК-3 здатність в умовах розвитку правової науки і державної політики вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, уміння набувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційно-освітні технології;

ЗК-7 уміння вести наукову дискусію та спір, відстоювати власні погляди в максимально ефективній, переконливій, коректній і тактовній формі, інтелектуальна чесність і вміння працювати з критикою;

ЗК-10 навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

СК-1 уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички в галузі міжнародного права на практиці, здатність розробляти проекти міжнародно-правових актів нормативного та індивідуального характеру;

СК-2 здатність кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у різних сферах юридичної діяльності, вміння реалізовувати матеріальні й процесуальні міжнародно-правові норми у професійній діяльності;

СК-3 здатність забезпечувати дотримання вимог міжнародного права, міжнародні зобов'язання України в межах виконання своїх посадових обов'язків;

СК-4 здатність кваліфіковано тлумачити міжнародно-правові акти та давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з міжнародно-правових питань;

СК-6 вміння аналізувати й реалізовувати в професійній діяльності управлінські інновації, забезпечувати дотримання міжнародно-правових стандартів у професійній діяльності;

СК-10 визначеність і наполегливість у постановці професійних завдань та здатність узяти на себе відповідальність.

1.3. Кількість кредитів - 5 кредити

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Вибіркова

Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
24 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
114 год	142 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1 Оцінювати природу та характер та регуляторний потенціал міжнародного права; виявляти розуміння меж та механізмів його правового регулювання;

ПРН 2 Розуміє взаємодію міжнародного права з національним законодавством держав, процедуру імплементації міжнародних норм у законодавство України;

ПРН 3 Може оперувати міжнародно-правовими поняттями і категоріями, міжнародно-правовими стандартами та способами їх імплементації в національне законодавство;

ПРН 4 Орієнтується в галузі міжнародно-правової відповідальності;

ПРН 5 Усвідомлює концепцію юрисдикції в міжнародному праві;

ПРН 6 Знає галузі міжнародного права; може назвати міжнародно-правові поняття і категорії, міжнародно-правові стандарти та способи їх імплементації в Україні;

ПРН 11 Самостійно обирає і застосовує методи міжнародно-правової науки та алгоритм вирішення практичних ситуацій відповідно до міжнародно-правових стандартів у відповідній сфері;

ПРН 13 Має навички роботи в трудовому колективі, ефективного планування та розподілу часу на виконання завдань;

ПРН 14 Володіє навичками усного та письмового ділового спілкування, виконання наукових досліджень з міжнародно-правової тематики, постановки проблем у сфері професійної діяльності та пошуку алгоритму їхнього вирішення;

ПРН 16 Здатен надавати правову оцінку міжнародним подіям та актам; вирішувати міжнародно-правові спори; здійснювати правове супроводження зовнішньополітичної діяльності;

ПРН 20 Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародний комерційний арбітраж як один зі способів альтернативного вирішення спорів.

Тема 1. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу.

Міжнародні арбітражні суди як третейські суди, які розглядають спори в сфері міжнародних економічних відносин. Передумови виникнення і функціонування міжнародного комерційного арбітражу. Історія становлення і розвитку міжнародного

комерційного арбітражу. Третейський суд у Стародавньому Римі. Третейський суд в середні віки. Третейський суд у XVIII-XIX століттях. Відмінність міжнародного комерційного арбітражу від арбітражу в міжнародному публічному праві. Значення, переваги та недоліки арбітражного способу розгляду спорів у галузі міжнародних економічних зв'язків. Види міжнародних арбітражних судів. Постійно діючі (інституційні) і ізолювані (ad-hoc) арбітражні суди, переваги та недоліки арбітражних судів кожного виду. Арбітражні суди загальної компетенції та арбітражні суди спеціальної компетенції, відкриті і закриті арбітражні суди. Прискорений арбітраж. Електронний арбітраж.

Тема 2. Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів.

Міжгалузевий характер правового регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів. Розвиток міжнародного договірної механізму в цій галузі. Міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу в рамках Ліги Націй. Основні діючі універсальні міжнародні договори з питань міжнародного арбітражного вирішення спорів. Загальна характеристика Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., Європейської (Женевської) конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р., сфера застосування і учасників даних конвенцій. Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. Регіональні конвенції з питань міжнародного арбітражу. Діяльність міжнародних організацій з питань теоретичної розробки питань міжнародного арбітражу та уніфікації арбітражної процедури. Юридична природа, загальна характеристика і значення Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985 р. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав. Законодавство України про міжнародний комерційний арбітраж. Регламенти арбітражних судів, їх юридична природа та значення.

Тема 3. Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів.

Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди). Юридична природа арбітражної угоди, арбітражного розгляду та арбітражного рішення. Договірна (класична та сучасна), процесуальна (юрисдикційна), змішана і автономна теорії, теорія делегування. Арбітражна угода та її види. Арбітражне застереження і третейський запис. Автономність арбітражної угоди від договору, до якого вона відноситься. Форма арбітражної угоди. Зміст арбітражної угоди. Істотні умови арбітражної угоди. Альтернативні арбітражні угоди. Усунення неясності змісту арбітражної угоди. Застосування статті IV Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. Дія арбітражної угоди по колу осіб. Дія арбітражної угоди при універсальному правонаступництві і при заміні сторони в зобов'язанні. Умови дійсності арбітражних угод. Право-дієздатність сторін, добровільність волевиявлення сторін, допустимість спору в якості об'єкта арбітражного розгляду за національним законодавством. Право, яке застосовується при визначенні дійсності арбітражних угод. Типові арбітражні застереження, їх значення. «Патологічні» арбітражні застереження. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод. Абсолютна і відносна некомпетентність державного суду за наявності арбітражної угоди. Процесуальні наслідки пред'явлення позову до державного суду України за наявності арбітражної угоди по ЦПК і ГПК України. Визначення компетенції арбітражного суду. Заперечення проти компетенції арбітражного суду, порядок заяви та дозволи. Теорія «компетенції-компетенції» арбітражного суду і її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав. Встановлення компетенції міжнародного арбітражного суду міжнародним договором або національним законом. Оскарження рішень арбітражу з питання про свою компетенцію.

Тема 4. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду.

Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду та їх закріплення в міжнародно-правових документах, національному законодавстві різних держав і регламентах арбітражних судів. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Принцип свободи (автономії) волі сторін. Принцип рівності прав сторін. Принцип свободи вибору сторонами складу суду, застосовного права, процедури і мови арбітражного провадження. Принцип конфіденційності розгляду справ. Принцип сприяння закінченню спору за допомогою укладення сторонами мирової угоди. Принципи господарського процесу, застосовні до арбітражного розгляду: диспозитивність, змагальність, безпосередність.

Тема 5. Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.

Арбітраж у Франції. Загальна характеристика Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті в Парижі, його Регламентів, порядку розгляду спорів у даному постійно діючому арбітражному суді. Арбітраж у Федеративній Республіці Німеччина. загальні положення законодавства Федеративної Республіки Німеччина про міжнародний арбітраж. Арбітраж у Великобританії. Загальна характеристика законодавства Великобританії про міжнародний арбітраж і правил розгляду справ у Лондонському суді міжнародного арбітражу. Арбітраж у Швеції. Загальна характеристика законодавства Швеції про міжнародному арбітражі і правил розгляду справ в Арбітражному інституті Торгової палати м Стокгольма. Арбітраж в США. Законодавство США про арбітраж. Діяльність Американській арбітражній асоціації. Арбітраж в Австрії. Загальна характеристика законодавства Австрії про міжнародному арбітражі і правил розгляду справ у Віденському міжнародному арбітражному суді. Арбітраж у Східній Європі: Болгарія, Латвія, Литва, Польща, Сербія, Хорватія. Коротка характеристика законодавства про міжнародний комерційний арбітраж держав і діяльності деяких постійно діючих арбітражних судів. Компетенція Міжнародного Центру по врегулюванню інвестиційних спорів і правил розгляду ним суперечок. Компетенція Спортивного арбітражного суду в Лозанні і правила розгляду ним суперечок.

Розділ 2. Проведення у міжнародному комерційному арбітражі

Тема 6. Суб'єкти арбітражного процесу.

Класифікація суб'єктів арбітражного процесу. Склад арбітражного суду (арбітражний трибунал). Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів та його значення. Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів. Громадянство арбітрів. Права та обов'язки арбітрів. Незалежність і неупередженість арбітрів. Розкриття інформації. Керівні принципи, щодо конфлікту інтересів у міжнародному арбітражі 2004 р. : структура, зміст, значення, застосування. Винагорода арбітрів. Відповідальність арбітрів. Відкриті та закриті списки арбітрів. Участь суддів державних судів в якості арбітрів в арбітражному розгляді. Порядок формування одноособового і колегіального складу арбітражного суду. Формування складу арбітражного суду ad-hoc. Заміщає призначення арбітрів. Відводи й самовідводи арбітрів: підстави, порядок заяви та дозволи. Сторони в міжнародному арбітражі, їх права та обов'язки. Процесуальна право-дієздатність. Особливості процесуальної право-дієздатності держав, державних органів, міжнародних організацій, юридичних осіб публічного права. Держава як суб'єкт арбітражної угоди. Державний імунітет і відмова від нього. Процесуальна співучасть і участь третіх осіб. Проблема «інтервенції» у міжнародному арбітражі. Представництво в міжнародному арбітражі. Учасники арбітражного процесу, що не мають зацікавленості у результаті справи (свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі).

Тема 7. Докази у міжнародному комерційному арбітражі.

Поняття доказів і доказів у міжнародному арбітражі. Належність та допустимість

доказів. Правила збирання, дослідження та оцінки доказів. Тягар доказування. Засоби доказування в романо-германській та англо-саксонській системах права. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків, свідків-експертів. Порядок допиту свідків. Письмові і речові докази. Експертиза в арбітражному розгляді. Експерт, який притягається стороною, і експерт, який призначається складом арбітражного суду. Третейська експертиза. Коментарі ЮНСІТРАЛ з організації арбітражного розгляду 1996 р. про збирання, дослідження й оцінку доказів в арбітражному розгляді. Сприяння державних судів арбітражам в отриманні доказів: поняття, значення, форми і правове регулювання в різних державах.

Тема 8. Арбітражні витрати.

Поняття і види арбітражних витрат. Структура арбітражних витрат при розгляді справи постійно діючим міжнародним арбітражним судом і арбітражним судом ad-hoc. Гонорари арбітрів та адміністративні витрати. Обмеження арбітражних витрат. Арбітражні витрати за законодавством України. Реєстраційний збір. Арбітражний збір і витрати, пов'язані з розглядом справи, порядок їх обчислення і сплати. Зменшення розміру арбітражного збору. Розподіл арбітражних витрат між сторонами. Повернення арбітражного збору. Витрати на оплату юридичної допомоги, пов'язаної з розглядом справи в арбітражному суді.

Тема 9. Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі.

Порушення справи у постійно діючих арбітражних судах і в арбітражних судах ad-hoc. Обмін змагальними паперами до порушення справи і його значення. Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання. Порушення справи в Міжнародному арбітражному суді при ТПП України. Реквізити позовної заяви. Виправлення недоліків позовної заяви. Зміна позову позивачем. Відповідь на позовну заяву, строки його подання і зміст. Засоби захисту відповідача проти позову. Заперечення проти позову. Порядок і строки пред'явлення та умови прийняття зустрічного позову. Підготовка справи до розгляду. Підготовче засідання. Питання, які вирішуються складом арбітражного судом у підготовчому засіданні.

Тема 10. Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі.

Усний і письмовий розгляд справи в арбітражному суді, їх відмінності. Підстави призначення усного та письмового розгляду. Усний розгляд справи (слухання). Порядок усного розгляду справи. Правові наслідки ненадання заперечень щодо позову доказів, неявки сторін у арбітражний розгляд. Дослідження доказів. Виступи учасників арбітражного розгляду. Відкладення і зупинення арбітражного розгляду. Закінчення арбітражного розгляду справи без винесення рішення та його процесуальні наслідки. Мирова угода. Рішення, постановлене арбітражним судом на підставі мирової угоди. Протокол арбітражного розгляду. Особливості арбітражного розгляду в арбітражному суді ad-hoc.

Тема 11. Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу.

Рішення арбітражного суду, його значення. Види рішень арбітражного суду. Остаточне рішення, проміжне рішення, часткове вирішення, рішення засноване на укладеній сторонами мировій угоді, рішення винесене за відсутності відповідача. Порядок винесення та оформлення рішення арбітражного суду. Вимоги, що пред'являються до вирішення арбітражного суду. Структура і зміст рішення арбітражного суду. Види постанов міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Юридичні наслідки наявності рішення арбітражного суду при пред'явленні тотожного позову до державного суду. Визначення матеріального права, що підлягає застосуванню при винесенні рішення

арбітражним судом. Встановлення змісту застосовного права. Зміст застосовного права як питання права і питання факту. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення торгових звичаїв, звичаїв, норм «м'якого права». Застосування арбітражним судом при винесенні рішення сформованої судової та ділової практики, доктрини міжнародного приватного права. Способи та порядок виправлення недоліків рішення арбітражного суду. Виправлення і роз'яснення рішення. Додаткове рішення.

Тема 12. Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Остаточність рішення арбітражного суду як неприпустимість його апеляційного, касаційного і ревізійного оскарження і перегляду. Оскарження рішення арбітражного суду до державного суду. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985р. про оскарження рішення арбітражного суду до державного суду. Скасування (визнання недійсним) державним судом рішення арбітражного суду. Межі перевірки державними судами правильності арбітражних рішень в різних державах. Територіальна компетенція державних судів стосовно перевірки арбітражних рішень. Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Юридичні наслідки скасування державним судом рішення міжнародного арбітражного суду. Належне виконання рішення арбітражного суду як умова ефективності арбітражного способу розгляду та вирішення спорів. Надання державним судом виконавчої сили рішенням арбітражного суду. Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів. Проблема «національності» арбітражного рішення. Вимоги, що пред'являються до форми, змісту заяви про видачу виконавчого документа і прикладеним документам, наслідки їх недотримання. Порядок розгляду заяви. Заперечення боржника проти видачі виконавчого документа. Підстави відмови у видачі виконавчого документа. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Юридичні наслідки відмови у видачі виконавчого документа на виконання рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду.

Порядок виконання виконавчого документа, виданого на підставі рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Видача загальними судами України виконавчих документів на підставі рішень третейських судів. Поняття, значення та юридичні наслідки визнання іноземних арбітражних рішень (неспростовність, винятковість, незмінюваність). Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення його у виконання. Основні положення Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. Сфера її застосування. Вичерпний перелік підстав до відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення по Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. Приватно-правові та публічно-правові підстави відмови у визнанні та виконанні іноземного арбітражного рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Визнання та виконання іноземних арбітражних рішень в державах Європи і в США. Поняття екзекватури. Спрошене (сумарне) виробництво в компетентному суді держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, при розгляді відповідного клопотання зацікавленої особи, цілі і завдання такого виробництва. Межі перевірки компетентним судом держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, правильності такого рішення. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень за законодавством України. Компетенція судів України на розгляд заяв про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. Вимоги, що пред'являються до форми, змісту заяви про визнання і приведення у виконання іноземного арбітражного рішення і прикладеним документам, наслідки їх недотримання. Порядок розгляду заяви. Заперечення боржника проти визнання і приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Підстави відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Юридичні наслідки відмови у визнанні та приведення у

виконання іноземного арбітражного рішення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма навчання						заочна форма навчання					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	сем.	лаб.	інд.	с.р.		л.	сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародний комерційний арбітраж як один зі способів альтернативного вирішення спорів												
Тема 1. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу	12	2	1			9	10					10
Тема 2. Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів	12	2	1			9	12					12
Тема 3. Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів	12	2	1			9	16	2	2			12
Тема 4. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду	12	2	1			9	12					12
Тема 5. Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.	12	2	1			9	12					12
Разом за розділом 1	60	10	5			45	62	2	2			58
Розділ 2. Провадження у міжнародному комерційному арбітражі												
Тема 6. Суб'єкти арбітражного процесу	13	2	1			10	12					12
Тема 7. Докази у міжнародному комерційному арбітражі	13	2	1			10	12					12
Тема 8. Арбітражні витрати	12	2	1			9	12					12
Тема 9. Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі	13	2	1			10	12					12
Тема 10. Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі	13	2	1			10	12					12
Тема 11. Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу	13	2	1			10	12					12
Тема 12. Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу	13	2	1			10	16	2	2			12
Разом за розділом 2	90	14	7			69	88	2	2			84
Усього годин	150	24	12			114	150	4	4			142

4. Теми семінарських занять (денна та заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
1.	Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу	1	
2.	Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражі	1	
3.	Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів	1	2
4.	Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду	1	
5.	Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.	1	
6.	Суб'єкти арбітражного процесу	1	
7.	Докази у міжнародному комерційному арбітражі	1	
8.	Арбітражні витрати	1	
9.	Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі	1	
10.	Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі	1	
11.	Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу	1	
12.	Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу	1	2
	Разом	12	4

5. Завдання для самостійної роботи (денна та заочна форма навчання)

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
1.	Тема: Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
2.	Тема: Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
3.	Тема: Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
4.	Тема: Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
5.	Тема: Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
6.	Тема: Суб'єкти арбітражного процесу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12
7.	Тема: Докази у міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12
8.	Тема: Арбітражні витрати Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	9	12
9.	Тема: Порушення справи у міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12

10	Тема: Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12
11	Тема: Рішення (award) і інші постанови в міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12
12	Тема: Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	10	12
	Всього	114	142

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському аудиторному занятті у формі усного опитування, виступів студентів, написання контрольних робіт.

Поточний контроль проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного розділу. Письмова контрольна робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести, вирішення змодельованих практичних завдань.

По закінченню вивчення курсу проводиться залік.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється у вигляді написання письмової роботи (тестові завдання / відповіді на відкриті питання).

Критерії оцінювання студентів складають: рівень знань, продемонстрований в усних та письмових відповідях, виступах на практичних заняттях, активність при обговоренні питань.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання для підсумкового контролю

1. Міжнародні арбітражні суди як третейські суди, які розглядають спори в сфері

міжнародних економічних відносин.

2. Передумови виникнення і функціонування міжнародного комерційного арбітражу. Історія становлення і розвитку міжнародного комерційного арбітражу.

3. Третейський суд у Стародавньому Римі. Третейський суд в середні віки. Третейський суд у XVIII-XIX століттях.

4. Відмінність міжнародного комерційного арбітражу від арбітражу в міжнародному публічному праві.

5. Значення, переваги та недоліки арбітражного способу розгляду спорів у галузі міжнародних економічних зв'язків.

6. Види міжнародних арбітражних судів. Постійно діючі (інституційні) і ізолювані (ad-hoc) арбітражні суди, переваги та недоліки арбітражних судів кожного виду.

7. Арбітражні суди загальної компетенції та арбітражні суди спеціальної компетенції, відкриті і закриті арбітражні суди.

8. Міжгалузевий характер правового регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.

9. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.

10. Міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу в рамках Ліги Націй. Основні діючі універсальні міжнародні договори з питань міжнародного арбітражного вирішення спорів.

11. Загальна характеристика Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., Європейської (Женевської) конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р., сфера застосування і учасників даних конвенцій.

12. Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. Регіональні конвенції з питань міжнародного арбітражу. Діяльність міжнародних організацій з питань теоретичної розробки питань міжнародного арбітражу та уніфікації арбітражної процедури.

13. Юридична природа, загальна характеристика і значення Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985 р.

14. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав.

15. Законодавство України про міжнародний комерційний арбітраж.

16. Регламенти арбітражних судів, їх юридична природа та значення.

17. Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди).

18. Юридична природа арбітражної угоди, арбітражного розгляду та арбітражного рішення. Договірна (класична та сучасна), процесуальна (юрисдикційна), змішана і автономна теорії, теорія делегування.

19. Арбітражна угода та її види.

20. Арбітражне застереження і третейський запис. Автономність арбітражної угоди від договору, до якого вона відноситься.

21. Форма арбітражної угоди.

22. Зміст арбітражної угоди.

23. Істотні умови арбітражної угоди.

24. Застосування статті IV Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.

25. Дія арбітражної угоди при універсальному правонаступництві і при заміні сторони в зобов'язанні. Умови дійсності арбітражних угод.

26. Право-діездатність сторін, добровільність волевиявлення сторін, допустимість спору в якості об'єкта арбітражного розгляду за національним законодавством.

27. Типові арбітражні застереження, їх значення. «Патологічні» арбітражні застереження.

28. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод.

29. Процесуальні наслідки пред'явлення позову до державного суду України за наявності арбітражної угоди по ЦПК і ГПК України.

30. Визначення компетенції арбітражного суду.
31. Теорія «компетенції -компетенції» арбітражного суду і її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав.
32. Оскарження рішень арбітражу з питання про свою компетенцію.
33. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Принцип свободи (автономії) волі сторін.
34. Принцип рівності прав сторін.
35. Принцип свободи вибору сторонами складу суду, застосовного права, процедури і мови арбітражного провадження.
36. Принцип конфіденційності розгляду справ.
37. Принцип сприяння закінченню спору за допомогою укладення сторонами мирової угоди.
38. Принципи господарського процесу, застосовні до арбітражного розгляду: диспозитивність, змагальність, безпосередність.
39. Загальна характеристика Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті в Парижі, його Регламентів, порядку розгляду спорів у даному постійно діючому арбітражному суді.
40. Загальна характеристика законодавства Великобританії про міжнародний арбітраж і правил розгляду справ у Лондонському суді міжнародного арбітражу.
41. Компетенція Міжнародного Центру по врегулюванню інвестиційних спорів і правил розгляду ним суперечок.
42. Компетенція Спортивного арбітражного суду в Лозанні і правила розгляду ним суперечок.
43. Класифікація суб'єктів арбітражного процесу. Склад арбітражного суду (арбітражний трибунал).
44. Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів та його значення.
45. Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів. Громадянство арбітрів.
46. Незалежність і неупередженість арбітрів. Розкриття інформації
47. Винагорода арбітрів. Відповідальність арбітрів.
48. Відкриті та закриті списки арбітрів.
49. Порядок формування одноособового і колегіального складу арбітражного суду.
50. Формування складу арбітражного суду ad-hoc.
51. Сторони в міжнародному арбітражі, їх права та обов'язки. Процесуальна праводієздатність.
52. Представництво в міжнародному арбітражі.
53. Учасники арбітражного процесу, що не мають зацікавленості у результаті справи (свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі).
54. Поняття доказів і доказів у міжнародному арбітражі.
55. Належність та допустимість доказів.
56. Правила збирання, дослідження та оцінки доказів.
57. Тягар доказування. Засоби доказування в романо-германській та англо-американській системах права.
58. Поняття і види арбітражних витрат.
59. Гонорари арбітрів та адміністративні витрати.
60. Арбітражні витрати за законодавством України.
61. Реєстраційний збір. Арбітражний збір і витрати, пов'язані з розглядом справи, порядок їх обчислення і сплати.
62. Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання.
63. Порушення справи в Міжнародному арбітражному суді при ТПП України. Реквізити позовної заяви.
64. Підготовче засідання. Питання, які вирішуються складом арбітражного судом у підготовчому засіданні.

65. Усний і письмовий розгляд справи в арбітражному суді, їх відмінності.
66. Дослідження доказів.
67. Виступи учасників арбітражного розгляду.
68. Відкладення і зупинення арбітражного розгляду.
69. Закінчення арбітражного розгляду справи без винесення рішення та його процесуальні наслідки.
70. Мирова угода.
71. Особливості арбітражного розгляду в арбітражному суді ad-hoc.
72. Рішення арбітражного суду, його значення.
73. Види рішень арбітражного суду.
74. Остаточне рішення, проміжне рішення, часткове вирішення, рішення засноване на укладеній сторонами мировій угоді, рішення винесене за відсутності відповідача.
75. Структура і зміст рішення арбітражного суду.
76. Визначення матеріального права, що підлягає застосуванню при винесенні рішення арбітражним судом.
77. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення торгових звичаїв, звичаїв, норм «м'якого права».
78. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення сформованої судової та ділової практики, доктрини міжнародного приватного права.
79. Способи та порядок виправлення недоліків рішення арбітражного суду. Виправлення і роз'яснення рішення.
80. Додаткове рішення.
81. Остаточність рішення арбітражного суду як неприпустимість його апеляційного, касаційного і ревізійного оскарження і перегляду.
82. Оскарження рішення арбітражного суду до державного суду.
83. Скасування (визнання недійсним) державним судом рішення арбітражного суду. Межі перевірки державними судами правильності арбітражних рішень в різних державах. Територіальна компетенція державних судів стосовно перевірки арбітражних рішень. Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду.
84. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування.
85. Юридичні наслідки скасування державним судом рішення міжнародного арбітражного суду.
86. Надання державним судом виконавчої сили рішенням арбітражного суду. Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів.
87. Тягар доказування. Визнання та виконання іноземних арбітражних рішень в державах Європи і в США.
88. Поняття екзекватури. Спрошене (сумарне) виробництво в компетентному суді держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, при розгляді відповідного клопотання зацікавленої особи, цілі і завдання такого виробництва.
89. Межі перевірки компетентним судом держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, правильності такого рішення.
90. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень за законодавством України.

9 . Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен/залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\frac{\sum 1}{\sum 2} = \dots \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\sum 40$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Контроль на робота	Разом	Заліко ва робота	Сума
Розділ 1					Розділ 2											
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12					
$\sum 40$													20	60	40	100

Відповідь на семінарському занятті – 1-5 балів (1-20 балів для заочної форми навчання).

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 (17-20) балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 (13-16) бали (-ів) ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 (9-12) бали (-ів) ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 (5-8) бали (-ів) ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
 - студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
 - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
- 1 (1-4) бал (-и) ставиться за наступних умов:
- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;
 - виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних/залікових робіт

Контрольні та екзаменаційні (залікові) роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з тестових завдань, екзаменаційна/залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має чотири варіанта відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти

1. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 № 4002-ХІІ. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-ІV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 №1618-ІV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

Підручники, навчальні посібники

1. Міжнародний комерційний арбітраж / під ред. У. Гельманна, В. М. Коссака. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 204 с.
2. Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.

3. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

4. Килимник І. І. Міжнародне приватне право : навч. посібник / І. І. Килимник, А. М. Бровдій ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.

Допоміжна література

1. Конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень Офіційний веб-сайт Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: <https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Text-of-UN-Convention-New-York-1958-4.pdf>

2. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 1961 р. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_069

3. Міжамериканська конвенція про міжнародний комерційний арбітраж 1975 р. (Панама). URL: <https://www.international-arbitration-attorney.com/uk/inter-american-convention-international-commercial-arbitration-panama-convention/>

4. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18.05.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text

5. Типовий закон ЮНСІТРАЛ «Про міжнародний торговий арбітраж» (1985 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/mal_rus.pdf

6. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України. Офіційний веб-сайт Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: <https://icas.org.ua/arbitrazh/reglament/>

7. Міжнародне приватне право: підручник 2-ге вид. / За ред. проф. А.С. Довгерта, проф. В.І. Кисіля. Київ : Правова єдність, 2014. 656 с.

8. Притика Ю.Д. Міжнародний комерційний арбітраж: Питання теорії та практики: Монографія. К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре». 2005. 516 с.

9. Пільков К.М. Теорія і практика доказування у міжнародному комерційному арбітражі: Монографія. К.: Освіта України. 2016. 240 с.

10. Кравцов С.О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія. Харків, 2014. 230 с.

11. Авсієвич А.В. Практика вирішення спорів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності: дис. наук. ступ. д-ра філософії в галузі права. К., 2005. 216 с.

12. Діковська І.А. Про деякі питання застосування застереження про публічний порядок під час визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. *Вісник господарського судочинства*. 2005. № 4. С. 152–158.

13. Кисельова Т. Підвідомчість міжнародному комерційному арбітражу спорів за участю держави. *Право України*. 2006. № 8. С. 52–56.

14. Кузьменко С.А. Проблеми вдосконалення правового регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу: Дис.. К., 2005. 150 с.

15. Мамон З. Проблеми визначення права, що підлягає застосуванню при вирішенні суперечок міжнародним комерційним арбітражем. *Підприємництво, господарство і право*. 2005. № 8. С. 32–34.

16. Притика Ю. Д. Поняття та правова природа визнання та виконання рішень іноземних судів. Нариси з питань міжнародного приватного права. Вип. 3 / за ред. А. С. Довгерта, О. М. Бірюкова. К.: Алерта, 2014. С. 311–323.

17. Олексієнко А.В. Міжнародний комерційний арбітраж: сутність та перваги. *Юридичний науковий електронний журнал*. №8. 2020. С. 511-514

18. Притика Ю.Д. Актуальні проблеми застосування забезпечувальних заходів у міжнародному комерційному арбітражі. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 8.

С. 16–20.

19. Коваленко І. Поняття та види арбітрабільності в теорії міжнародного комерційного арбітражу. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 29–33.

20. Тилюк Б.В. Міжнародний комерційний арбітраж як один із органів, які вирішують зовнішньоекономічні спори. Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 27 вересня 2018 року. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2018. С. 233-237.

21. Макеєва О.М., Мудрик Р.Р. Міжнародний комерційний арбітраж: теоретико-правові аспекти. *Юридичний вісник*. 2020. 3 (56). С. 61-66

11. Посилання на інформаційні ресурси, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України www.zakon1.rada.gov.ua.
2. Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки <http://lucl.lucl.kiev.ua>
3. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна <http://www.univer.kharkov.ua>
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка <http://korolenko.kharkov.com>